

Yokluğunda eksiziz 'şiiir'

EGE YATIR

Kendisi de bir şair olan Jay Parini, Türkçede yeni yayımlanan kitabı "Şiir Neden Önemlidir?"in önsözüne; "Pek çok kişi için şiir bir şey ifade etmez," diyerek başlıyor. Şiirin düşünsel planda, tarihte ve hayatımızda ne denli önemli roller üstlendiğini ortaya koymak üzere yola çıkmış bir kitap için talihsiz bir başlangıç cümlesi olarak yorumlanabilir Parini'nin kaleminden çıkan ama ardından gelen satırlarda neden böyle bir giriş yaptığını anlıyoruz.

Şöyle devam ediyor: "Kültür şamatacıdır, pek çok oturma odasında televizyon böğürmektedir, magazinler her tarafı işgal etmekte ve kulaklıklar metrolarda ve dünyanın tüm köşe bucağında milyonların kafasının içine bir hayli çöp boca etmektedir. Yoğunlaşmak için pek fazla zaman ya da şiirin sakin, küçük sesinin duyulabilmesi için uygun bir mekân yoktur."

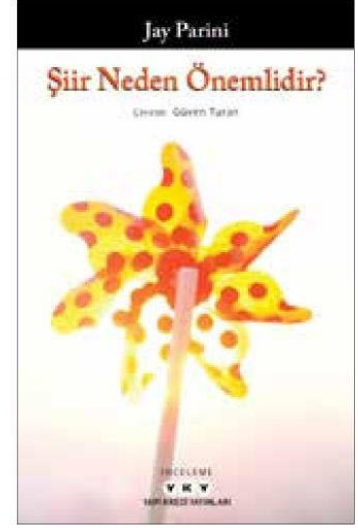
Bu bağlamda modern yaşamın getirdikleriyle şiirin ihtiyacı alanından uzaklaştığımızı, dolayısıyla bakamadığımız için göremediğimizi anlatıyor Parini. Ama

bizim göremememiz şiirin yok olduğu anlamını taşıyor. Bir şekilde hayatın içine sızıp kendine yeni anlamlar buluyor. Parini de kitabında tam olarak bundan yola çıkarak şiirin anlamı ve zihinler ile hayatları değiştirme gücü üzerine derinlikli bir inceleme sunuyor.

Kitaptan verilen birkaç alıntıyla bile Parini'nin okuru zorlayan bir dil tutmadığı açık kitabında. Dolayısıyla meraklı ve konu üzerine düşünmeye hazır olan herkesin eline rahatlıkla alacağı bir kitap "Şiir Neden Önemlidir?". Parini, şiirin geçmişine ve düşünsel bağlamdaki güçlü yerine değinirken bile bu tutumundan vazgeçmeyip hâlihazırda uzaklaşmış olan şiirin dünyasını daha da uzak etmek gibi bir yanılaşa düşmüyor. Öte yandan bunu yaparken meselenin ciddiyetinden de uzaklaşmıyor. Örnekse şiirselliğin ne olduğunu, metaforun bu şiirsellikte nasıl bir yer tuttuğunu, bu ikisini bir araya getirip özgünlüğün yakalandığı anda şairin nasıl özgürleştiğini ele alıyor yazar. Yani kadim denebilecek şiirsel tartışmaların içinden geçiyor ama belirtildiği üzere bunu, bugünün okurunun ilgi çerçevesinden ve dilinden anlatıyor. Parini sadece anlaşılmaz

terimler ve karmaşık yorumlardan uzak durarak şiirin özüne inen bir yolculuk tasarlamış çalışmasında.

Parini'nin çalışmasının bir diğer önemli yanı da şiir geleneğinin akışa dâhil edilmesi. Edebiyatın ölümsüz ölüleri kalemi eline alan herkes için bir baş belası olurlar çünkü gölgelerini her zaman eli kalem tutanların üzerinde hissettirirler. Parini de bu durumu incelemesinin önemli merkezlerinden biri haline getirmiş fakat biraz farklı. "The Guardian" için yazılar yazmayı sürdüren İngilizce Profesörü Jay Parini, şiirin savunusunu yapmış isimleri ele alarak başlıyor bu tarihsel sürece. Aristoteles, Horatius, Longinus gibi isimlerle yüzyıllar öncesine uzanıyor. Sonra Wordsworth, Coleridge, Shelley, Eliot, Frost, Stevens ve daha pek çok başarılı şairin şiir savunularını inceliyor. Dolayısıyla şiirin geçmişi ve birikimi ile konuşarak ilerliyor. Bunun nasıl bireysel ama aynı zamanda da kolektif bir çabanın ürünü olduğunu ortaya koyuyor. Tam da bundan, "ölümsüz ölüler" in katkısıyla birlikte şiir için atılan her adımın bu kolektif çabaya zenginlik sunduğunu ortaya koyarak o gölgelerin gücünden biraz olsun sıyrılmamızı sağlıyor.

ŞİİR NEDEN ÖNEMLİDİR?

Jay Parini
Çeviren: Güven Turan
YKY, 2022

Jay Parini önemli bir işe girişmiş "Şiir Neden Önemlidir?" ile. Şehir gürültüsünden artık duyulmaz olan, koşuşturmadan hissedilmez hâle gelen şiiri bu kalabalığa yeniden anlatma derdine düşmüş. Bu derdin ne kadar değerli olduğunu ise kitap bitip de üzerine düşünmeye başladığımızda anlıyoruz çünkü Parini, yokluğunda eksik kaldığımız bir şeyi hatırlatıyor bize; şiiri... Ve bu yokluğun nasıl bir yol haritası izleyerek güne hâkim olduğunu bir bir ortaya koyuyor.